

Vereniging van
Senioren-
Ambtenaren van de gemeente
's-Gravenhage

JOURNAAL

V
S
A
G

oktober 2022
jaargang 45

Voorzitter:

L.G.J. Draisma
070 - 358 90 51
leo.draisma@gmail.com

Secretaris:

Mevrouw H.L. Loke
070 - 366 96 70
h.l.loke@hotmail.com

**Penningmeester /
Iedenadministratie:**

E.F.H. de Kleijn
070 - 354 46 22
penningmvsag@outlook.com

Bestuurslid

C. Kloet
06 - 29 52 00 16
c.kloet@ziggo.nl

Bestuurslid:

Mevr. C. Bult
06 -315 61 660
cobi.b@casema.nl

E-mail bestuur:

vsag@denhaag.nl

Postadres:

Zuidlarenstraat 57
kamer 1.09
2545 VP Den Haag

Bankrekening:

NL95 INGB
0003 9305 93

t.n.v. Penn.
ver. v.
Senioren
Ambt. Gem.
's-Gravenhage

Website:

<https://www.vsag.nl>

Afscheid

In het crematorium Eikelenburg in Rijswijk hebben we op zaterdag 27 augustus afscheid genomen van Piet Grimme, onze plaatsvervangend penningmeester. Namens de VSAG heb ik hem tijdens de uitvaartplechtigheid mogen gedenken. Daarbij heb ik hem omschreven als betrokken, behulpzaam en enthousiast.

Twee dagen na zijn overlijden voeren we van Poeldijk naar de druivenkwekerij Sonnehoek in Kwintsheul. Piet zou met zijn vrouw en dochter op de boot hebben gezeten. Tijdens de vaartocht heb ik daar even bij stilgestaan.

Afgezien van het gemis van Piet en zijn naasten was het een geslaagde dag. De vaartocht gaf verrassende kijkjes op het Westland. Vanaf een boot ziet het er allemaal toch anders uit. De rondleiding op Sonnehoek was erg interessant.

Op woensdag 14 september zaten we weer op een boot. Toen voeren we met een zeer groot aantal leden van Amstelveen naar Leiderdorp. In plaats van de smalle Westlandse vaarten en de bruggetjes die de schippers met de hand moesten bedienen, kozen we nu het 'ruime sop' zoals de Kaag en het Braassemermeer. Dat was varen op z'n best, zeker met een lekker diner aan boord en prima weer.

Op vrijdag 23 en 30 september waren we in Leiden en bekeken we het historisch centrum met zijn hofjes, grachten en prachtige monumentale gebouwen tijdens een wandeling met een gids. Beide wandelingen waren volgeboekt. Leiden ligt, mits je héél erg hard gooit, op een steenworp afstand. Toch waren de vele wetenswaardigheden die tijdens de wandelingen werden verteld, voor veel deelnemers een verrassing.

In het vorige Journaal nam ik al vast een voorschot op de viering van het 45-jarig bestaan van de VSAG volgend jaar. Zo goed als zeker gaan we op dinsdag 11 april ons jubileum met een feestavond vieren in Theater De Nieuwe Regentes aan de Weimarstraat, waar vroeger het zwembad was gevestigd.

Ongetwijfeld hebben veel leden er in hun jeugd zwemlessen gehad en hun zwemdiploma gehaald. Veel van het voormalige zwembad is behouden gebleven. Het lijkt mij een beleving in de zaal te zitten waar vroeger het zwembad was en we watertrappend het hoofd boven water moesten houden.

We zijn druk bezig met het samenstellen van een aantrekkelijk programma. Met enkele artiesten die mogelijk gaan optreden hebben we al gesproken of gaan we dat binnenkort doen.

Omdat we helaas afscheid van Piet Grimme hebben moeten nemen zijn we op zoek naar een nieuwe plaatsvervangend penningmeester.

Die moet met Davilex Club kunnen werken of dat willen leren. Dit is een programma voor de ledenadministratie met alles wat daarbij hoort zoals de contributie berekenen, facturen en incasso-opdrachten aanmaken, internetbankieren en, aan het eind van het jaar, boekhouden. Een beetje kennis van boekhouden is handig.

Beste VSAG-ers, het zou mooi zijn als volgend jaar maart tijdens de Algemene Ledenvergadering het nieuwe bestuurslid, nadat deze zich voldoende heeft ingewerkt, kan worden benoemd en het bestuur weer compleet is. Wie stelt zich beschikbaar? Help ons én de VSAG!

Leo Draisma,
voorzitter

High Tea op vrijdag 11 november

Op vrijdag 11 november is er in de ruimte van de VSAG in Zuid57 een High Tea. Vanaf 11.00 uur kunnen de deelnemers genieten van allerlei smakelijke hapjes, zoals sandwiches, allerlei zoetigheden en thee.

Vroeger was de High Tea een afternoon tea, die eind 19e eeuw zou zijn bedacht door de hertogin van Bedford, een zeer goede vriendin van de Engelse koningin Victoria. De hertogin vond middagsnacks zoals cakejes met jam en room en thee een smakelijke vulling van de lange tijd tussen de lunch en het late avondeten en nodigde haar vriendinnen uit mee te doen. Daarmee werd de afternoon tea een bijzondere maaltijd in vooral de betere kringen. Vandaar dat de Amerikanen de afternoon tea een High Tea noemden.

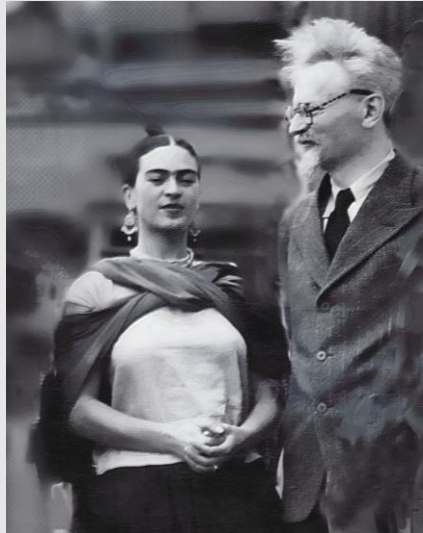
Aanmelden

De High Tea kost € 11,--.
Aanmelden kan door dit bedrag over te maken op NL74 INGB 0007 4130 77 ten name van Bestuur VSAG te Den Haag met vermelding van high tea.

**Russische Oktoberrevolutie
begon 105 jaar geleden**

Lezing over moord op Leon Trotski tijdens Instuif

Leon Trotski, één van de grootste revolutionairen van de 20e eeuw, werd op 20 augustus 1940 in Mexico Stad met een ijsbijl vermoord door een agent van Jozef Stalin, die toen aan de macht was. Zijn uitvaart werd door honderdduizenden mensen bijgewoond.

Op de dag dat volgens de Westerse kalender 105 jaar geleden de Russische Oktoberrevolutie begon, dinsdag 25 oktober, houdt Rob Lubbersen, lid van de VSAG, tijdens de Instuif die om 14.00 uur in de ruimte van de VSAG in Zuid57 begint, een inleiding over de rol van Leon Trotski daarin. Bij de Oktoberrevolutie wierpen de streng communistische bolsjewieken onder leiding van Lenin de Voorlopige Regering omver en grepen de macht. Vragen die aan de orde komen zijn:

Wie was Trotski?

Waarom werd hij vermoord?

Hoe ging dat in zijn werk?

Tijdens de Instuif, de jaarlijkse informele bijeenkomst met hapjes en drankjes, schetst Rob Lubbersen als intermezzo een portret van Trotski en de rol van deze socialistische revolutionair in de eerste helft van de 20e eeuw. Het gaat om de periode van zijn verbanning als 19-jarige jongeling naar Siberië tot de moord op hem.

Inzet

Rob Lubbersen gaat tijdens zijn lezing waarbij hij een aantal foto's

toont in op de inzet van Trotski voor de Russische Revolutie en bij de organisatie van het Rode Leger. Vragen die aan de orde komen zijn in hoeverre hij betrokken was bij de executie van de tsarenfamilie Romanov en bij het neerslaan van de opstand van de matrozen in Kronstradt. Ook zijn relaties met Lenin en later met de Mexicaanse kunstenares Frida Kahlo worden besproken, evenals zijn controversie met Stalin en zijn verbanning uit de Sovjet Unie.

Veel aandacht is er voor de moord op Trotski in opdracht van Stalin. In mei 1940 overleefde Trotski een aanslag met automatische wapens, twee brandbommen en een brisantbom. Op 20 augustus werd hij toen hij aan zijn bureau zat met een ijsbijl op zijn schedel geslagen. Ondanks de verwonding ontstond een worsteling en werd de dader, de Spaanse communist Ramon Mercader, door toegesnelde bewakers overmeesterd. Zijn moeder die om de hoek in een auto met draaiende motor klaar stond om hem te helpen vluchten, maakte zich uit de voeten. Trotski overleed een dag later in een ziekenhuis.

Grote belangstelling voor bezoek aan Westlandse druivenkwekerij

Voor de mooie en zonnige vaartocht vanuit Poeldijk naar de historische druivenkwekerij Sonnehoeck in Kwintsheul op dinsdag 23 augustus was de belangstelling met vijftig deelnemers erg groot. Op Sonnehoeck, de enige kwekerij in Nederland die de status van Rijksmonument heeft, is vrijwel de gehele geschiedenis van de Westlandse druiventeelt vertegenwoordigd.

De boot van rondvaartbedrijf De Gantel vertrok om 13.00 uur vanaf de Vredebestaan in Poeldijk. Via een mooie route over de Nieuwe Vaart werd naar de Sonnehoeck gevaren. Vooral het vele groen van Madestein was verrassend. Een deelnemster zei zich niet voor te kunnen stellen dat het zo dicht bij de grote stad ligt. De twee ervaren schippers moesten enkele bruggen zelf omhoog en omlaag doen. Vanaf de kant werd regelmatig naar de boot gezwaaid. Over de huizen en bedrijven waarlangs werd gevaren werd veel informatie gegeven.

Op Sonnehoeck werden de deelnemers rond 14.00 uur met koffie en thee en een zeer smakelijk vruchtenvlaaitje, uiteraard met druiven, ontvangen. Daarna werden ze voor een interessante rondleiding met een gids in drie groepen verdeeld. Sonnehoeck is een levend monument, waar historie en cultuur samenkomen. Zo dateert de door 'tuynier' Jacob Jans Zn. Olsthoorn gebouwde tuinderswoning uit 1729. Van dit oudste type tuinderswoningen staan er nog maar een paar in het Westland. Op de zolder werd het fruit voor de winter opgeslagen. Nu worden er congressen en vergaderingen gehouden.

Fruitmuur

Historisch is ook de uit 1816 daterende fruitmuur die oorspronkelijk 320 meter lang was. Na 150 meter werd het een abrikozenmuur van nog een meter hoger. Van de fruitmuur is nog 80 meter over. In 2008 is de muur gerestaureerd. Voordat de eerste kassen kwamen werden de druiven tegen de muur gekweekt. Nu biedt de muur beschutting voor de perzik- en perenbomen. Bijzonder zijn twee zeer monumentale moerbeibomen, die mogelijk gelijktijdig met de bouw van de tuinderswoning in 1729 zijn geplant.

De kwekerij bestaat uit acht originele druivenkassen. De oudste dateert uit 1905. De kassen zijn in de loop der tijd sterk verbeterd. Het witte krijt op de ruiten beschermt de druiven tegen verbranding door de zon. De kassen werden vroeger met kolenovens verwarmd, waarvan er nog een is te zien.

Traditioneel

In vier kassen worden Frankenthalers gekweekt, in drie kassen Alicanten en in één kas Gros Maroc.

Sommige bomen zijn meer dan 90 jaar oud. De druiven worden op traditionele wijze geteeld en bij een zoetgehalte van 18% geoogst.

Druiven worden al honderden jaren in het Westland gekweekt en zijn bekend om hun zoetheid. Ze worden in speciale druivenkassen geteeld, omdat ze zeer vatbaar zijn voor schimmels en meeldauw. Daarom hangen er zakjes met bestrijdingsmiddelen. In mei zitten de krenters de hele dag op krenttrappen om de druiventrossen uit te dunnen. Daardoor kunnen de overgebleven druiven uitgroeien tot sappige en smaakvolle druiven. Na de oogst wordt flink gesnoeid zodat de planten het volgende seizoen weer krachtig druiven kunnen produceren.

Druiven waren vroeger een van de belangrijkste gewassen in het Westland. Overal stonden de glazen serres en hele families werkten om de druiven te laten groeien. Kinderen kregen tijdens het plukseizoen zelfs vrijaf van school. Tegen de jaren tachtig was de productie van druiven echter tot bijna niets gedaald door de concurrentie uit Griekenland en Italië.

Logo

Nu zijn er nog maar enkele producenten, waaronder de Sonnehoeck, die het logo WESTLANDSE DRUIF van het keurmerk Bescherming Geografische Aanduiding mag voeren.

Na de rondleiding, waarbij het vooral in de kassen heel erg warm was en de aanschaf van enkele artikelen zoals uiteraard druiven, werd ingescheept voor de wat kortere terugvaart naar Poeldijk.

Bridgers hebben meer ruimte door grotere opzettafels

De bridgers zijn eind augustus in de ruimte van de VSAG in Zuid57 weer begonnen. Niet aan de tafels, waarop zij gewend waren elke woensdagmiddag te spelen, maar op vierkante tafels. Met de oude en smalle tafels van 80 centimeter was het, zeker in

verband met corona, onmogelijk voldoende afstand te houden. Ook was er geen ruimte voor de biedboxen en de consumpties.

Dit probleem is opgelost door de tafels groter te maken met een vierkant houten blad dat niet kan verschuiven. De opzettafels, een idee van Roy Maring, zijn gemaakt door de Stichting Haagbouw. Door zijn werkrelatie met dit bedrijf, dat werkzoekenden in de regio Den Haag opleidt tot onder andere timmerkracht, metselaar en tegelzetter, werden alleen de materiaalkosten in rekening gebracht. De vier tafelbladen konden worden aangeschaft dankzij een bijdrage van het bestuur. De vier groene vilten bridgekleedjes zijn gemaakt door Lieke Schonk. Met de in dank ontvangen bijdrage van het bestuur zijn ook de biedkaartjes vervangen. Dankzij Cobi Bult zijn er nieuwe speelkaarten.

Wegwijs

Doordat er nu vier grote tafels zijn kunnen weer nieuwe leden aanschuiven. Als daar belangstelling voor bestaat kunnen ze op woensdagmorgen door enkele leden wegwijs in het bridgen worden gemaakt of hun kennis bijspijkeren.

Volop genieten tijdens gezellige en zonnige boottocht

Voor de boottocht op woensdag 14 september was de belangstelling erg groot. De deelnemers genoten op het bij veel leden bekende partyschip de 'Jacqueline' van de gezelligheid, het heerlijke weer en, vooral op het bovendek, het voorbij komende en gevarieerde uitzicht.

Voor deze dinnercruise hadden zich 61 deelnemers aangemeld. Een van hen, op wie op het busplatform van het Centraal Station enige tijd vergeefs werd gewacht, kwam niet opdagen. Een andere deelnemer moest zich wegens ziekte afmelden.

Bosbaan

De bus ging niet naar de Houthaven in Amsterdam zoals

aanvankelijk de bedoeling was, maar reed naar de Bosbaan in het Amsterdamse Bos in Amstelveen.

Daar gingen de deelnemers aan boord van de 'Jacqueline' en werden ze met koffie, thee en appelgebak ontvangen. Van de twee groepen senioren die zouden meevaren was de VSAG de eerste die zich inscheepte. Het voordeel daarvan was dat de VSAG-groep een plek op het bovendek kreeg, wat gezien het zomerse weer en het uitzicht op het typisch Hollandse landschap met verschillende soorten molens en koeien in de weilanden een groot voordeel was.

Nadat de trossen waren losgegooid zette de 'Jacqueline' geen koers naar Leiden, omdat behalve het vertrekpunt ook de eindbestemming was gewijzigd. Dat werd nu Leiderdorp. Via de Bosbaan en het Nieuwe Meer werd eerst langs Schiphol gevaren en onder de Aalsmeerderbrug, die al open stond. Tijdens de vaartocht gaf de kapitein allerlei wetenswaardige informatie. Zo wees hij op bedrijven langs de waterkant en op de riante villa van Gerard Joling aan het water in Aalsmeer.

Na het diner aan boord met onder andere soep, een rollade of een schnitzel en ijs toe werd over de rond 1845 gegraven ringvaart van de Haarlemmermeerpolder gevaren.

De ringvaart voerde het teveel aan water dat uit de polder werd weggepompt af. Dat gebeurde met drie gemalen, zoals het gemaal Leeghwater waar langs werd gevaren. Dit gemaal werd in 1848 in gebruik genomen en wordt nu alleen ingezet als de andere gemalen in de Haarlemmermeer het water niet meer kunnen afvoeren. Niet meer op stoom, maar met dieselmotoren.

Jol

Van de ringvaart werd, terwijl een ijsje en koffie werden gepresenteerd, naar de Kaag gevaren, hét watersportgebied in de Randstad met in Kaagdorp jachthaven De Brasem. Op de Kaag voer onder andere een 12 voets houten jol. In dit in 1913 ontworpen zeilsloepje varen zowel beginnende als geofefende wedstrijdzeilers.

In Leiderdorp werd afgemeerd en stond de bus klaar voor de terugreis naar het Centraal Station.

Fietstochten volgend jaar mogelijk naar leuke plaatsen verder weg

De komende maanden gaat Ton van der Linden, de coördinator van de fietstochten die van maart tot en met oktober op elke tweede zaterdag van de maand worden verreden, uitzoeken wat de mogelijkheden en de kosten zijn om met een groep fietsers met een bus en daarachter een fietsaanhanger naar leuke plaatsen verder weg te gaan. Hij denkt aan bijvoorbeeld Oudewater en Brielle. De busreis zal zeker niet langer dan een uur duren.

Omdat het op zaterdag 10 september Open Monumentendag was en veel monumenten open waren besloot Ton van der Linden niet zoals de bedoeling was door de duinen naar Katwijk te fietsen, maar dit de bestemming te maken van de laatste fietstocht op zaterdag 8 oktober. In plaats daarvan werden monumenten in en rond Leidschendam bezocht. Ton van der Linden: "Voortaan zal ik eraan denken dat de tweede zaterdag van september altijd Open Monumentendag is. De deelnemers vinden het dan erg leuk een molen, gemaal of ander monument te bekijken. In vorige jaren gebeurde dat bij toeval."

Route

Voor de 42 kilometer lange monumentenfietstocht, waarbij gebruik werd gemaakt van een door de gemeente Leidschendam/Voorburg samengestelde route langs een aantal interessante monumenten, vertrokken de zeven deelnemers, zoals gebruikelijk, om 10.00 uur bij cafetaria Kwalitaria tegenover het winkelcentrum aan het De Savornin Lohmanplein. Via de Soestdijksekade, de Moerweg, het Kruisvaarderspark en het centrum van Rijswijk werd naar de Herenstraat in Voorburg gefietst.

Daar werd een kijkje genomen in het voormalige stadhuis Swaensteijn, dat in de 15^e eeuw een herberg was. In de Oude Kerk was er een lezing over de renovatie van het prachtige orgel, dat Prinses Marianne, een dochter van koning Willem 1, aan de kerk heeft geschonken. Het was ook kort te beluisteren.

Lek

Na de koffie bleek dat de voorband van Marianne lek was en moest ze met Greet afhaken. Vervolgens werd de houtzaagmolen 'De Salamander' bewonderd. Die was vol in bedrijf met het zagen van planken uit een eiken boomstam. Een wonder van simpel en effectief technisch vernuft uit de 17e eeuw.

Omdat er nog genoeg tijd was wilden alle deelnemers de uitgezette route over de Stompwijkseweg doen. Eerst werd naar het in een mooie staat gehouden en uit 1882 daterende gemaal 'De Antagonist' gefietst. Het heeft een grote pomp en een

'beest' van een één cilinder dieselmotor. Ook de oude stoomketel is er nog.

De molendriegang was niet toegankelijk, maar wel mooi om te zien. De drie achtkantige grondzeilers werden in 1672 gebouwd om de polder droog te malen en het water uit te slaan op de Stompwuijsche Vaart. Daarna ging het naar de Sint Laurenskerk aan de Dr. van Noortstraat in Stompwijk. Deze katholieke kerk is uitbundig versierd, want ze is gebouwd vlak nadat halverwege de 19^e eeuw de katholieken weer kerken mochten bouwen. Merkwaardig is het zo'n prachtige rijk versierde grote kerk in een klein dorp, maar erg de moeite van het bekijken waard.

Terug naar Leidschendam ging het door de Nieuwe Driemanspolder langs het gemaal 'De Volharding'. Dat was echter gesloten. Niettemin was het een prachtige tocht met mooi weer over de dijken in en rond deze polder. Terug werd via dezelfde weg en dan langs de Binckhorst en de Laakweg naar de Melis Stokelaan en de Troelstrakade gefietst. Daar splitste de groep zich op weg naar huis. De reacties waren erg positief.

Duinen

De laatste fietstocht van dit seizoen op zaterdag 8 oktober gaat door het duinlandschap richting Katwijk langs Berkheide, Meijendel en Lentevreugd. Deze drie duingebieden zijn een onderdeel van het Nationaal Park Hollandse

Duinen. Om 10.00 uur wordt vertrokken bij cafetaria Kwalitaria tegenover het winkelcentrum aan het De Savornin Lohmanplein.

Bij twijfel of de fietstocht gezien de weersomstandigheden doorgaat kan Ton van der Linden worden gebeld: tussen 9.15 en 9.30 uur 070 - 325 25 91 en tussen 9.15 en 9.50 uur 06 - 387 841 71.

VSAG presenteert zich tijdens deels geslaagd Open Huis van Zuid57

Voor het Open Huis van Zuid57 op zaterdagmiddag 3 september was de animo bij de daar gevestigde ondernemingen zeer gering. De VSAG deed wel mee en presenteerde zich met de afdelingen biljarten, bridge, schilderen, handwerken, watergym en biljarten. Ook enkele leden kwamen een kijkje nemen.

De Volksuniversiteit deed op het plein wel aan het Open Huis mee, evenals Theater en Filmhuis Dakota, dat daarmee aansloot op het UITweekend waarmee het culturele seizoen in Den Haag werd geopend. Binnen en buiten waren er pop-up optredens, bezoekers konden meedoen aan workshops van de Volksuniversiteit en bands traden op. Ter afsluiting was er de voorstelling Can You See Us over diversiteit, kansengelijkheid en kunst en cultuur.

Uit de
archieven
van ambtelijk
Den Haag

Vertrouwen van kinderen 'in den Oom met den witte jas'

Omdat lang niet alle kinderen, vooral uit arme gezinnen, regelmatig mondzorg krijgen wil minister Schouten van Armoedebeleid de schooltandarts terug. Zo zou de tandartsbus weer langs de scholen moeten rijden, zei ze onlangs.

In Den Haag kreeg tandarts G.A.H. Eibrink Jansen, gemeentelijk adviseur voor Tandheelkunde, in 1925 de opdracht van de gemeente de School Tandverzorging op te zetten. Hij werd daarbij geassisteerd door schoolzuster Bos.

Schitterend

“De resultaten zijn zo schitterend dat zij de stoute verwachtingen overtreffen”, aldus directeur Boland van de Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst in zijn jaarverslag over 1925. “In de eerste plaats is dit toe te schrijven aan de verstandige wijze van opzet door de Afdeling Onderwijs, vervolgens aan de persoonlijke eigenschappen van den gemeentelijke schooltandarts, den heer G.A.H. Eibrink Jansen en de hem toegevoegde schoolzuster Mej. J. Bos. Beiden hebben van den beginne af getoond volkomen voor hun taak berekend te zijn. Indien hunne werkwijze steeds wordt gevolgd is ook voor de toekomst het slagen van dezen tak der schoolhygiëne verzekerd”.

Vier jaar later werd de School Tandverzorging een afdeling van de Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst. In 1930 gaf de gemeenteraad Eibrink Jansen daarover de leiding en kende hem daarvoor een toelage van 250 gulden toe. Ook nam de gemeente twee andere schooltandartsen in dienst.

Het eerste jaar van de schooltandverzorging was nog een proef. Van de 2400 kinderen die werden onderzocht, moest meer dan de helft worden behandeld. Dat lukte niet helemaal, want de ouders van 57 kinderen gaven geen toestemming en twee kinderen waren 'wegens weerspannigheid' in de dokterskamer van de

buitengewoon lagere school aan de Griftstraat helemaal niet te behandelen.

Eibrink Jansen vond dat de tandverzorging al bij kleuters moest beginnen, schreef hij in het blad 'De Huishouding'. "Bij het overgrote deel van het publiek bestaat nog de meening dat de tandverzorging pas begint wanneer het melkgebit heeft plaats gemaakt voor het blijvende. Zelfs zeer vele tandartsen zijn nog de meening toegedaan dat een geregelde controle van het melkgebit niet noodig is; slechts zoo nu en dan behoeft het kind van de eventueel ontstane pijn te worden afgeholpen."

Zwakker

Daar was Eibrink Jansen het niet mee eens. "Deze meening spruit voort uit de ervaring dat het melkgebit zwakker is dan het blijvende, zoodat het behandelen hiervan tot de weinig succes gevende werkzaamheden moet worden gerekend, waarom het maar beter is er heelemaal niets aan te doen. Behalve natuurlijk als het noodig is en de kinderen pijn krijgen. Iedereen weet dat juist dan een behandeling allesbehalve plezierig kan wezen, waardoor de kinderen voorgoed een groote angst voor den tandarts krijgen, die hun zelfs op lateren leeftijd dwars blijft zitten."

Volgens Eibrink Jansen moesten daarom zelfs kleuters geregeld voor controle naar de tandarts. "Dit kan gemakkelijk genoeg wanneer moeder of vader onder behandeling is. Hoogstwaarschijnlijk zal er dan aan het gebit van den peuter niets te ontdekken vallen, maar het voordeel hiervan is dat het kind alvast went aan de omgeving en den dokter, zoodat het hiervoor geen angst voelt. Wanneer dan eens de tijd komt dat een klein stipje moet worden schoon gemaakt en gevuld, dan zal het zich hiertegen niet verzetten, omdat het vertrouwen heeft gekregen in den Oom met den witten jas."

Belangrijk was volgens Eibrink Jansen dat de moeder met het kind mee ging en desnoods bij de behandeling wat assisteerde "omdat zij degene is in wie het kind het meeste vertrouwen heeft. Maar dan moet ze zelf absoluut geen angstgevoelens hebben, want al spreekt ze die niet uit, een fijngevoelig kind zal deze geladen sfeer toch ondergaan en zich noodeloos zenuwachtig maken in het vooruitzicht van de te lijden pijnen. Dan moet een ander lid van het gezin meegaan."

Kinderborsteltje

Volgens de Haagse afdeling van de Maatschappij voor Bevordering der Tandheelkunde moest de gemeentelijke schooltandverzorging echter niet meer behandelen, maar alleen adviseren, verwijzen en controleren. Dat standpunt was duidelijk tegen het zere been van Eibrink Jansen. In een ambtelijke nota voor de gemeenteraad wees hij erop dat in 10 centra elk jaar bijna 48.000 schoolkinderen werden gecontroleerd en zo nodig behandeld.

"Vanzelfsprekend", aldus Eibrink Jansen, "moet de verzorging thuis zoo vroeg mogelijk worden ingesteld. En dan is het niet voldoende het kind zelf zijn tandjes met een borsteltje spelenderwijs te laten poetsen. Dit moet grondig worden gedaan. Zoolang het kind hiertoe niet zelf in staat is moet de moeder dit doen met een speciaal kinderborsteltje, liefst met harde haren omdat de masserende werking op het tandvleesch dan grooter is."

Het schooljaar 1939-1940 konden de schoolartsen ondanks de vele moeilijkheden in verband met de mobilisatie en de oorlogstoestand normaal afsluiten.

Probleem was wel dat bijna de helft van de bijzondere lagere scholen zich niet bij de gemeentelijke schooltandverzorging had aangesloten. Het ging om 20.000 kinderen in buurten waar, aldus

de GG & GD in het jaarverslag, "de bevolking allerminst voor particuliere behandeling de kosten kan dragen." Bovendien gingen veel kinderen naar een andere school die soms geen schooltandverzorging had. "Dit zijn misstanden, ten gevolge waarvan voor een gedeelte van de kinderen het gevaar dreigt vroegtijdig het gebit te verliezen."

Medaille

In 1962 droeg de gemeente het beleid over aan de Stichting ter bevordering van de schooltandverzorging. De uitvoering van de schooltandverzorging bleef echter bij de GG & GD. Een jaar later nam Eibrink Jansen afscheid van de GG & GD. Daarbij kreeg hij voor zijn verdiensten de in die tijd zelden toegekende gouden medaille van de gemeente. Een half jaar later overleed hij op 66-jarige leeftijd.

Per 1 augustus 1987 zette de gemeente de schooltandverzorging om in Jeugd tandzorg. Daardoor konden kinderen ook op woensdag buiten de schooluren en in de vakanties bij de jeugd tandarts terecht. Voorts werd de tandverzorging uitgebreid. Zo gingen de tandartsen zelf beugels maken om de wachttijden te verkorten. In 1996 werd de gemeentelijke Jeugd tandzorg geprivatiseerd. Sinds 2002 is dit in handen bij Jeugd tandzorg West in samenwerking met 73 basisscholen en worden 31.000 kinderen behandeld. *(Foto's Haags Gemeentearchief)*

Personalia

Nieuwe leden/vrienden:

mevr. S.A. Meerlo
dhr. P. Gunneweg
mevr. I. Platenkamp

Overleden:

mevr. J. Driessen

Agenda

6/10:

Oktoberfest: 10.15 uur, vertrek vanaf het busplatform van het Centraal Station

8/10:

fietstocht, 10.00 uur, vertrek bij cafetaria Kwalitaria tegenover het winkelcentrum aan het De Savornin Lohmanplein

11/10:

gesprek van het bestuur met de contactpersonen van de afdelingen, 12.00 uur, De Prael, Esperantoplein

25/10:

Instuif met een lezing van Rob Lubbersen over de moord op Trotski, 14.00 uur, zaal VSAG in Zuid57

ZWEEDSE PUZZEL

volkomen door- zichtig onzin	↘	kruik voeg- woord	↘	munt wind- streek	↘	brand	↘	langzaam
↙	4	↘		↘	2	10	↘	
niemand uitgezon- derd	↘					uitgesloten aansprakelijk heid	↘	
veeziekte						bijbels priester		
↙			krachtig stand	↘			3	
zeer warm hoedster	↘	1		6	opstootje	gemelijke kerel		
↙					↘		13	vrucht
zelfinge- nomen	↘	8	een zekere ik	12		9	keurmerk onaan- gepast mens	7
↙			↘		schuifbak in een kast	↘		
insecten- eter	↘					plaa- geest	↘	
oorzaak								
↙	11			het werpen van kruis of munt	↘			5

De letters in de
genummerde
vakjes vormen
op de volgorde
van de nummers
een woord.

Stuur dit woord voor
13 oktober naar:

VSAG
zaal 1.09
Zuidlarenstraat 57
2545 VP Den Haag

of mail het naar:

vsag@denhaag.nl

Onder de inzenders
van de goede oplossing
wordt een prijs van
€ 10,-- verloot.

De oplossing van de
puzzel in het Journaal
van september is
HET WOORD VRAGEN.

Na loting ging de prijs
van € 10,-- naar
Ruud van Dijk
uit Zoetermeer.

Afdelingen en contactpersonen

Tenzij anders vermeld vinden de activiteiten plaats in de zaal van de VSAG, 1.09, op de eerste etage in Zuid57 aan de Zuidlarenstraat 57.

BILJARTEN

Maandag t/m vrijdag 9.00 - 13.00 uur, 13.00 - 17.00 uur

Dhr. F.J.M. Kalse, tel. 070 - 394 03 64, frans-bep@ziggo.nl

Per maand € 7,00

BOWLEN

Dekker, Scheglaan 12, Zoetermeer, vrijdag 14.00 - 16.00 uur

Dhr. R. Nieuwenkamp, tel. 015 - 369 69 81

roelnieuwenkamp@kpnplanet.nl

Dhr. D.H. Ras, 079 - 331 08 77, dirkgretras1@outlook.com

Per maand € 26,00

BRIDGE

Woensdag 13.00 - 16.00 uur

Dhr. R. Maring, tel. 06 - 440 240 41, vsag.bridge@outlook.com

Per maand € 5,00

FIETSEN

Van maart tot en met oktober op de 2e zaterdag van de maand

Dhr. T. van der Linden, tel. 06 - 387 841 71

vanderlindenton87@gmail.com

HANDWERKEN

Maandag 13.00 - 16.00 uur

Mevr. G.G.M. Looijen-den Boer, tel. 070 - 366 03 09

c.looyen3@kpnplanet.nl

Per maand € 5,00.

KEEP FIT

Stadhuis Spui, woensdag 14.00 - 15.00 uur in groepsverband
Uitsluitend de deelnemers van deze groep kunnen op een andere dag
of tijd ook individueel fitnessen

Dhr. B. van Amstel, tel. 06 - 136 732 19

amstdijk@ziggo.nl

Per maand € 20,00.

KOERSBAL

Sportcomplex Erasmus, maandag 13.30 - 15.30 uur

Dhr. H.Th. Bielefeld, tel. 070 - 345 17 62

h.t.bielefeld@hetnet.nl

Per maand € 1,50.

SCHILDEREN

Maandag 9.00 - 12.00 uur

Dhr. J. Vos, tel. 070 - 355 82 81

strandvos@ziggo.nl

Per maand € 5,45.

YOGA

Dinsdag 10.00 - 11.00 uur

Mevr. M. Hendriks-Zuidwijk, tel. 070 - 323 94 15

greethendriks@casema.nl

Per maand € 18,50.

WATERGYM

Escamphof, Escamplaan 57, woensdag 16.15 - 17.00 en 17.00 - 17.45
uur, donderdag 15.00 - 15.45 en 15.45 - 16.30 uur

Mevr. Y. Heemskerk-Brunings, tel. 06 - 309 003 75

yvonne.heemskerk.brunings@gmail.com

Per maand € 21,50.

Indien onbestelbaar
s.v.p. retourneren naar:
VSAG
Zuidlarenstraat 57
zaal 1.09
2545 VP Den Haag

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

